

Verlagen

Wilde bijen in Deventer

Jan Smit

Inleiding

In november van het afgelopen jaar werd aan de sectie gevraagd of wij een inventarisatie wilden uitvoeren naar het voorkomen van wilde bijen in Deventer in 2012. Voor de gemeente Deventer was het 'Jaar van de bij 2012' de aanleiding om deze inventarisatie te laten uitvoeren.

Na rondmailen onder de leden is een viertal hymenopterologen bereid gevonden deze inventarisatie uit te voeren: Wim Klein, Frank van der Meer, Erik van der Spek en ondergetekende. In een achttal rondes van twee dagen, verdeeld over het bijenseizoen, zijn de terreinen geïnventariseerd. De eerste ronde was eind maart, de laatste eind augustus. Helaas hadden we in het voorjaar niet bepaald goed bijenweer, waardoor het schema moest worden omgegooid.

Onderzoek

In 1999 heeft er in Deventer een eerdere inventarisatie plaatsgevonden van wilde bijensoorten (Koster 1999). Doel daarbij was het ecologisch gehalte van het groenbeheer van de gemeente Deventer te beoordelen aan de hand van het voorkomen van wilde bijensoorten. De bijen fungeerden daarbij als indicator. Sinds 1999 is er in het groenbeheer van alles veranderd en soms juist bestendigd. In dat kader was het

interessant om opnieuw een onderzoek te doen naar het voorkomen van wilde bijen.

Tijdens het onderzoek van Koster in 1999 zijn 15 terreinen onderzocht. Een aantal hiervan is intussen bebouwd of heeft een andere bestemming gekregen. In het onderzoek van 2012 zijn er van de door Koster onderzochte terreinen 6 opnieuw onderzocht, daarnaast zijn er twee nieuwe toegevoegd; Vlierspadpark en Wechelerveld.

In tabel 1 staat een beknopt overzicht van de geïnventariseerde terreinen. Bij de grootte staan de afmetingen van het op bijen onderzochte deel van het betreffende gebied.

Onderzoeksvragen

De gemeente Deventer wilde graag een antwoord op de onderstaande vragen:

1. Hoe ziet de huidige wilde bijenfauna in deze terreinen er uit?
  - 1.1 Welke veranderingen zijn er in het voorkomen van wilde bijen in vergelijking met het onderzoek in 1999?
2. Welke elementen in de gebieden zijn belangrijk voor wilde bijen?
3. Welke beheersmaatregelen zijn gunstig voor de wilde bijen?

Resultaten

In totaal zijn er in de acht terreinen 103 soorten bijen aangetroffen. Hiervan staan er 19 op de Rode lijst (Peeters & Reemer 2003). Er is één monolectische soort gevonden en 19 oligolectische soorten. Het aantal soorten met een broedparasitaire levenswijze bedroeg 26.

Aangezien alle deelnemers aculeatenliefhebbers zijn, hebben we de wespen ook meegenomen in de inventarisatie. In totaal zijn er 63 soorten uit 7 families gevonden. In tabel 1 staat aangegeven hoeveel bijen- en wespensoorten er in elk terrein zijn gevonden.

Tabel 1. Overzicht met naam, korte karakterisering en aantal soorten bijen en wespen van de onderzochte terreinen.

Gebieden	Amersf.coörd.	Grootte	Soort terrein	Aantal soorten	
				Bijen	Wespen
Ijsselkade	206 - 474	1,5 ha	bermen, dijktaald	31	5
Jan Luykenkolk	205/206 - 476	5,5 ha	park	50	4
Oostriklaan	211 - 473/474	1 ha	bermen, bloemrijke grasvelden	26	6
Oude Begraafplaats	207 - 474/475	1,5 ha	begraafplaats, met zandpaden	24	16
Rijsterborgherpark	207 - 474	4,5 ha	park	43	4
Vlierspadpark	206 - 477	1,5 ha	natuurlijk park, begraasd	45	19
Wechelerveld	209/210 - 476/477	4 ha	heide, zandplek; in bos	50	40
Wezenland	208 - 476	2,2 ha	park (in omvorming)	28	11

Fig. 1. Jan Luykenkolk, oostelijke plas, één van de bijenrijkste terreinen in Deventer.
Foto Jan Smit.

Rapport

Van het onderzoek is een tamelijk uitgebreid verslag gemaakt (Smit et al. 2012), dat na de officiële presentatie (27 november) beschikbaar komt. Hierin worden de resultaten van deze inventarisatie vergeleken met een eerdere bijeninventarisatie uit 1999.

Van de soorten wilde bijen die in 2012 zijn aangetroffen, zijn er 67 vrij zeldzaam tot zeldzaam. Er is een overzicht gemaakt van de aangetroffen bijen met een broedparasitaire levenswijze en hun gastheren. De soorten die gespecialiseerd zijn in hun bloembezoek, worden vermeld, samen met hun drachtplanten.

Van elk onderzocht terrein wordt een beschrijving gegeven en worden de elementen in dat terrein benoemd, die van belang zijn voor bijen. De bijzondere bijensoorten worden genoemd,

evenals andere opmerkelijkheden met betrekking tot bijen. Het huidige beheer wordt kort geschetst en er worden adviezen gegeven voor het beheer, die gunstig zijn voor bijen.

Een overzicht van de aangetroffen bijen- en wespen soorten staat in een tweetal bijlagen.

Literatuur

- Koster, A., 1999. Wilde bijen in relatie tot het groenbeheer in Deventer. - IBN-DLO Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, 52 p.
- Peeters, T.M.J. & M. Reemer, 2003. Bedreigde en verdwenen bijen in Nederland (Apidae s.l.). Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst. - Stichting European Invertebrate Survey - Nederland, 96 p.
- Smit, J., F. van der Meer, E. van der Spek & W. Klein, 2012. Wilde bijen in Deventer 2012. – Eigen uitgave, 48 p.

Summary

Four members of the section studied the wild bees in eight sites in Deventer upon request of that municipality. They found 103 species in total. A report was made of their study, complete with an overview of the species, their relative scarcity, the species on the Red List and the specialists among them. Each site is described, giving its most important components and species of bees; suggestions are given for nature management for bees.

Fig. 2. Vrouwtje van *Nomada guttulata*, in twee terreinen gevonden. Foto Gerard Scholte.